competitive, information-literate specialist capable of functioning effectively in modern society.

Keywords: *pedagogical conditions, educational process, specialists in the field of digital technologies, digital technologies, programming.*

DOI: https://doi.org/10.31392/NZ-udu-163.2025.15
УДК 373.3.035:159.943.7:[373.3.016:796

Синиця А. О., Воєділова О. М.

АКТУАЛЬНІСТЬ РОЗВИТКУ М'ЯКИХ НАВИЧОК ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ НА УРОЦІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

У статті обґрунтовано актуальність розвитку м'яких навичок (soft skills) у дітей молодшого шкільного віку в умовах реалізації концепції Нової української школи. Акцентовано на важливості переорієнтації освітнього процесу на всебічний розвиток особистості, зокрема через фізичне виховання як ефективний інструмент формування соціально значущих компетентностей. З огляду на зростаючий суспільний запит на виховання учнів, здатних до ефективної комунікації, креативності, емоційної стабільності, критичного мислення, співпраці та саморегуляції, уроки фізичної культури розглядаються як потенційно сприятливе середовище для інтеграції м'яких навичок у навчальний процес. Аналіз теоретичних джерел та результатів анкетування вчителів фізичної культури засвідчив високий рівень усвідомлення значущості soft skills у професійному середовищі, позитивне ставлення до ідеї їх розвитку у рамках уроків фізичної культури, а також зацікавленість педагогів у впровадженні нових методик. Водночас виявлено потребу у створенні науково обґрунтованих педагогічних технологій і методичного забезпечення, що сприятиме практичній реалізації визначеного завдання.

У процесі дослідження також проаналізовано сучасні освітні тренди, що визначають зміни у змісті початкової освіти, зокрема щодо інтеграції соціально-емоційного навчання в шкільну програму. Зазначено, що фізична культура як навчальний предмет має унікальні можливості для поєднання рухової активності з розвитком міжособистісних навичок, що дозволяє формувати позитивний психологічний клімат у класі та сприяти гармонійному розвитку дитини.

У статті також наголошено на необхідності переосмислення змісту, форм і методів проведення уроків фізичної культури відповідно до сучасних вимог та цінностей освіти, орієнтованої на розвиток особистості учня. Представлені результати можуть бути використані як теоретичне підґрунтя для подальших досліджень та впровадження педагогічних інновацій у початковій ланці освіти з метою формування м'яких навичок у молодших школярів.

Ключові слова: *м'які навички, молодший шкільний вік, розвиток особистості, освітній процес, фізична культура, школярі.*

У сучасній парадигмі освіти дедалі більшої значущості набуває формування м'яких навичок (soft skills), які розглядаються як ключовий чинник успішної соціалізації, професійної самореалізації та особистісного розвитку здобувачів освіти. Особливої актуальності це питання набуває в умовах початкової школи, де закладаються основи не лише когнітивної сфери, але й

соціально-емоційної компетентності учнів. Уроки фізичної культури, будучи унікальним середовищем інтерактивної, емоційно забарвленої та командної діяльності, мають значний потенціал для інтеграції розвитку м'яких навичок у зміст освітнього процесу [1].

Незважаючи на наявність теоретичних напрацювань у галузі педагогіки та психології щодо сутності soft skills, їх формування в умовах фізичного виховання досі залишається недостатньо розробленим аспектом, зокрема в контексті початкової освіти. Більшість методик, що використовуються на уроках фізичної культури, зосереджені на розвитку фізичних якостей, і значною мірою ігнорують соціально-психологічний компонент особистості учня. Це призводить до методичної розірваності між завданнями фізичного та особистісного розвитку [4].

Актуальність проблеми зумовлюється також практичною потребою вчителів у науково обґрунтованих інструментах, що дозволяють формувати м'які навички під час фізичного виховання. Проведене емпіричне дослідження засвідчило наявність зацікавленості педагогічної спільноти в інтеграції таких підходів, однак виявило також і фрагментарність методичної бази, відсутність цілісної педагогічної технології та необхідність професійної підтримки в цьому напрямі.

Таким чином, проблема полягає у недостатній методичній та теоретичній забезпеченості процесу формування м'яких навичок у дітей молодшого шкільного віку засобами фізичного виховання, що вимагає цілеспрямованого дослідження та розробки відповідних педагогічних рішень.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що доведено високий рівень усвідомлення педагогами важливості розвитку м'яких навичок у процесі фізичного виховання учнів молодшого шкільного віку; встановлено, що уроки фізичної культури мають значний потенціал для формування soft skills, зокрема таких як командна робота, емоційна стабільність, лідерство та критичне мислення; обґрунтовано потребу в розробці спеціалізованої педагогічної технології, яка б забезпечила цілеспрямоване, методично супроводжуване формування м'яких навичок у межах освітнього процесу.

Методологія статті базується на поєднанні теоретичних і емпіричних підходів. Теоретичний аналіз охоплює сучасні наукові джерела щодо сутності та структури м'яких навичок, їх ролі у формуванні особистості молодшого школяра та потенціалу уроків фізичної культури як середовища для їх розвитку. Емпіричну основу становлять результати анкетного опитування вчителів фізичної культури міста Чернігів, спрямованого на виявлення рівня обізнаності педагогів із поняттям soft skills, готовності до впровадження відповідних методик та оцінки потреби у методичному супроводі.

Метою статті є обґрунтування актуальності формування м'яких навичок у дітей молодшого шкільного віку на уроках фізичної культури шляхом аналізу теоретичних підходів та емпіричного дослідження ставлення вчителів до впровадження відповідних методик у практику освітнього процесу.

Проблему розвитку м'яких навичок у дітей молодшого шкільного віку в

контексті уроків фізичної культури розглядали як українські, так і зарубіжні науковці (Polák Čuchtová I., 2024; Durlak J., 2022; Heckman J., 2020; Кондур О., 2022; Синиця А., 2024; Воєділова О., 2023).

Зарубіжна наукова традиція приділяє значну увагу формуванню soft skills у молодшому шкільному віці як одному з ключових елементів загальної компетентності особистості. У дослідженні Durlak J., 2022 обґрунтовано позитивний вплив програм соціально-емоційного навчання (SEL) на загальний рівень успішності учнів, їхню мотивацію та психоемоційне благополуччя. Автор підкреслює, що ефективне формування м'яких навичок можливе за умови створення підтримувального освітнього середовища, у тому числі через колективні фізичні активності [9].

Зокрема, Polák Čuchtová I., 2024 у співавторстві з Lipták J. акцентують на необхідності впровадження інтегрованих моделей формування м'яких навичок, що охоплюють не лише гуманітарні дисципліни, але й уроки фізичної культури. Автори відзначають ефективність фізичної активності як засобу розвитку комунікативних здібностей, відповідальності та емоційної стійкості [8].

Heckman J., 2020 доводить, що соціальні й поведінкові навички, сформовані в ранньому віці, є не менш важливими, ніж академічні знання. Його дослідження засвідчують, що такі характеристики, як самоконтроль, наполегливість і здатність до співпраці, позитивно впливають на подальшу успішність дитини в освітньому процесі [10].

В українському науковому просторі проблематику формування м'яких навичок у молодших школярів у контексті фізичного виховання досліджує Кондур О., 2022, яка у співавторстві з Михайлишин Г. аналізує професійну підготовку майбутніх учителів фізичної культури. У праці запропоновано систему формування soft skills у педагогів як необхідну умову для ефективної реалізації цих компетентностей у здобувачів освіти [3].

У наших наукових дослідженнях (Синиця А., 2024) ми висвітлюємо потенціал уроків фізичної культури для розвитку м'яких навичок у молодших школярів. Та обґрунтовуємо доцільність цілеспрямованого педагогічного впливу на формування комунікативності, лідерства, критичного мислення та емоційної стабільності під час фізичної активності [4].

Джерелом для розуміння сучасного стану викладання фізичної культури в початковій школі є праця Вітченко А., Воєділової О. та Лисенко Л., 2024, у якій проаналізовано особливості впровадження модельної навчальної програми з фізичної культури. У статті представлено підходи до оновлення змісту фізичного виховання відповідно до положень Нової української школи, акцентовано увагу на компетентнісному підході та розвитку ключових умінь учнів. Автори вказують на необхідність зміщення акценту з виключно рухових результатів на виховання особистісних якостей школярів, що узгоджується з ідеєю розвитку м'яких навичок у процесі фізичної активності. Таким чином, ця публікація підтверджує актуальність розширення цілей фізичного виховання та слугує додатковим обґрунтуванням потреби в педагогічній технології, що

системно інтегрує формування soft skills у навчальний процес [2].

Таким чином, аналіз сучасних наукових джерел дозволяє констатувати те, що урок фізичної культури розглядається не лише як засіб підтримки фізичного здоров'я, але й як важливий педагогічний інструмент розвитку ключових особистісних якостей, зокрема м'яких навичок. Саме в умовах командної взаємодії, спільного вирішення ігрових ситуацій, емоційно насиченої діяльності та рефлексії власної поведінки створюються оптимальні умови для формування таких компетентностей, як комунікація, емоційна стабільність, відповідальність, здатність до співпраці, критичне мислення й лідерство. Дослідження зарубіжних і вітчизняних учених переконливо свідчать, що фізична культура має значний потенціал у розвитку soft skills, проте цей ресурс ще не повністю реалізований у практиці початкової освіти.

Незважаючи на зростаючий інтерес наукової спільноти до теми формування м'яких навичок у молодшому шкільному віці, на сьогодні відсутня цілісна, науково обґрунтована та методично забезпечена педагогічна технологія, що дозволила б системно інтегрувати розвиток soft skills у процес фізичного виховання. Переважна частина публікацій зосереджена на загальних теоретичних засадах або окремих методичних прийомах, однак бракує комплексного підходу, який поєднував би педагогічні цілі, зміст, засоби, методи та критерії оцінювання сформованості м'яких навичок в умовах уроку фізичної культури.

Це зумовлює актуальність подальших досліджень у цьому напрямі, зокрема розроблення та впровадження педагогічної технології, яка дозволить забезпечити цілеспрямований розвиток м'яких навичок у молодших школярів як складової їхнього гармонійного особистісного зростання, соціалізації та готовності до викликів сучасного суспільства.

У процесі підготовки статті було застосовано комплекс взаємопов'язаних теоретичних та емпіричних методів дослідження, що забезпечили цілісність наукового аналізу проблеми формування м'яких навичок у молодших школярів засобами фізичного виховання.

До теоретичних методів належать аналіз, систематизація та узагальнення наукових публікацій вітчизняних і зарубіжних дослідників з теми soft skills, педагогіки фізичної культури, психології розвитку молодшого шкільного віку, що дозволило виокремити сучасні підходи до інтеграції соціально-емоційного навчання в освітній процес. Метод порівняльного аналізу використовувався для зіставлення педагогічних практик формування м'яких навичок у зарубіжних і українських освітніх системах.

До емпіричних методів було залучено анкетування вчителів фізичної культури закладів загальної середньої освіти м. Чернігова. Анкета містила як закриті, так і відкриті запитання, спрямовані на з'ясування рівня обізнаності педагогів із поняттям soft skills, їхнього ставлення до доцільності впровадження таких навичок у шкільну практику, а також виявлення рівня готовності до використання відповідних методик на уроках фізичної культури.

Статистична обробка отриманих результатів здійснювалася за допомогою

кількісного та якісного аналізу, що надало можливість встановити основні тенденції й сформулювати узагальнені висновки щодо рівня усвідомлення педагогами потенціалу фізичної культури для формування м'яких навичок у дітей молодшого шкільного віку.

З метою вивчення актуальності проблеми розвитку м'яких навичок у процесі фізичного виховання було проведено опитування серед учителів фізичної культури м. Чернігова. У дослідженні взяли участь 48 вчителів міста. Для цього була створена онлайн-анкета у вигляді Google Форми під назвою «Актуальність впровадження методик з розвитку м'яких навичок в освітній процес». Анкета містила сім запитань, спрямованих на виявлення рівня обізнаності педагогів із поняттям soft skills, оцінку доцільності їх формування у здобувачів початкової освіти, а також визначення готовності вчителів до впровадження відповідних методик у практику шкільного навчання.

Зазначалося, що опитування спрямоване на оцінку доцільності впровадження методик розвитку soft skills у процесі фізичного виховання в закладах загальної середньої освіти. У тексті підкреслювалось, що особливу увагу приділено навичкам командної роботи, комунікації, лідерства, адаптивності, креативності тощо. Анкетування мало на меті зібрати думки практикуючих педагогів щодо ефективності таких методик і їх впливу на розвиток особистості здобувачів освіти, а також оцінити можливості адаптації чинних форм і методів викладання фізичної культури до вимог сучасної освіти.

Отримані результати дозволили проаналізувати ступінь зацікавленості педагогічної спільноти у впровадженні м'яких навичок в освітній процес та підтвердити актуальність досліджуваної теми.

На перше питання: "Чи вважаєте ви, що тема розвитку м'яких навичок (soft skills) в освітньому процесі є актуальною і важливою?" було отримано наступні результати: 81,2 % респондентів підтвердили актуальність і важливість теми розвитку м'яких навичок в освітньому процесі. Лише 18,8 % учасників висловили протилежну думку. Така статистика свідчить про чітке усвідомлення педагогами значущості інтеграції soft skills у навчальний процес, зокрема в умовах сучасної освітньої парадигми, орієнтованої на формування всебічно розвиненої особистості (рис. 1).

Отже, вчителі підкреслили важливість розвитку м'яких навичок серед учнів як одного з ключових векторів модернізації освіти. Це свідчить про усвідомлення педагогами необхідності формування в молодших школярів таких якостей, як комунікабельність, відповідальність, уміння працювати в команді, гнучкість мислення та емоційний інтелект. Переважна більшість опитаних респондентів підтримує ідею інтеграції soft skills у зміст сучасного освітнього процесу, зокрема через уроки фізичної культури, що створює сприятливе підґрунтя для впровадження відповідних педагогічних технологій. Такий результат підтверджує актуальність і перспективність обраного напрямку дисертаційного дослідження.

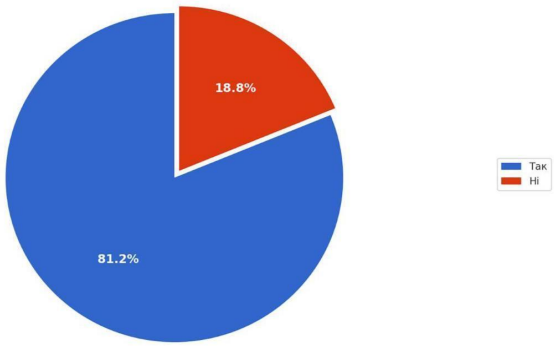

Рис. 1. Важливість розвитку м'яких навичок (soft skills) в освітньому процесі

Результати відповідей на друге питання "Чи знаєте ви, що таке soft skills (м'які навички)?" свідчать про високий рівень обізнаності педагогів з поняттям м'яких навичок. Зокрема, 91,7 % респондентів зазначили, що їм відоме значення терміну "soft skills", тоді як лише 8,3 % зізналися у відсутності таких знань. Така тенденція свідчить про те, що більшість опитаних учителів фізичної культури усвідомлюють важливість розвитку особистісних і соціальних компетентностей в учнів, що є особливо актуальним в умовах оновленої парадигми Нової української школи, яка наголошує на формуванні всебічно розвиненої особистості.

Це означає, що впровадження інноваційних методик, спрямованих на розвиток м'яких навичок, може здійснюватися без необхідності глибокого попереднього ознайомлення педагогів із базовими поняттями. Педагогічна спільнота вже має початкову готовність до такого нововведення, що створює позитивне підґрунтя для ефективної реалізації педагогічної технології в практиці викладання фізичної культури (рис. 2).

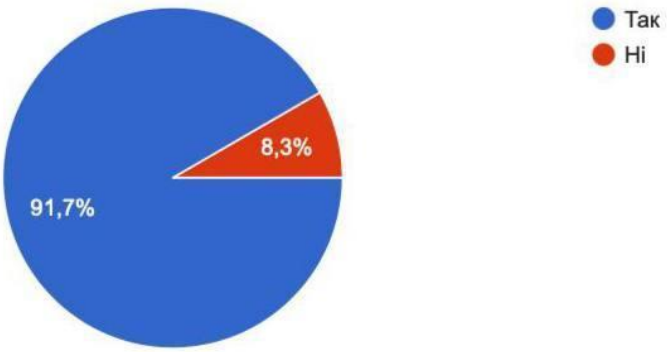

Рис. 2. Обізнаність вчителів у понятті "soft skills"

Наступне питання стосувалося того, як учителі розуміють термін "soft skills (м'які навички)", – у процесі аналізу відкритих відповідей педагогів було узагальнено широке трактування цього поняття, яке охоплює як особистісні

риси, так і соціальні компетентності.

У процесі анкетування було з'ясовано, що більшість педагогів мають не лише загальне уявлення про м'які навички, але й здатні глибоко інтерпретувати це поняття через конкретні приклади поведінки, міжособистісної взаємодії та емоційного реагування. Аналіз відповідей дозволив виявити кілька домінантних смислових блоків, які об'єднують педагогічне бачення сутності soft skills.

По-перше, значна кількість респондентів асоціює м'які навички з комунікацією, здатністю до співпраці, взаємодією в колективі, а також вмінням працювати в команді. Це проявляється у відповідях на кшталт: «вміння взаємодіяти з людьми», «співпраця й комунікація», «вміння домовлятись», «не кричати на інших, коли програв»тощо.

По-друге, окрема група відповідей акцентує на емоційному інтелекті: «не злитися», «керувати емоціями», «бути уважним навіть якщо емоції зашкалюють», що свідчить про усвідомлення ролі внутрішньої врівноваженості та самоконтролю у процесі навчання й соціалізації.

По-третє, було узагальнено розуміння soft skills як універсальних, надпрофесійних умінь, що проявляються незалежно від конкретної діяльності. Наприклад: «це як бути хорошою людиною», «це про те, як підтримати того, хто слабший», «здатність бачити інших і допомагати».

Окремі висловлювання підкреслюють значення м'яких навичок саме в контексті уроків фізичної культури – респонденти пов'язують їх із чесною грою, підтримкою партнерів, умінням програвати з гідністю, а також із виявом емоційного інтелекту в командних видах діяльності.

Декілька відповідей містять глибокі філософські нотки: «м'які навички – це бути хорошою людиною», «це не про швидкість бігу, а про те, як підтримати того, хто біжить повільно». Зустрічаються і педагогічно спрямовані формулювання, які свідчать про усвідомлення ролі цих навичок у формуванні особистості учня, що розвивається в умовах сучасного суспільства.

Зібрані відомості свідчать про те, що вчителі фізичної культури мають глибоке, багатовимірне розуміння терміна soft skills, трактуючи його як поєднання емоційних, соціальних та етичних компонентів, необхідних як у навчальному середовищі, так і в повсякденному житті. Таке розуміння створює якісне підґрунтя для формування й апробації педагогічної технології розвитку м'яких навичок саме в умовах уроку фізичної культури.

У ході четвертого питання: "Розставте важливість запропонованих soft skills, де 1 – це «не важливо», а 10 – «дуже важливо»" було підтверджено високий рівень значущості більшості soft skills, що оцінювались учителями за десятибальною шкалою. Аналіз відповідей дозволив виявити пріоритетність окремих навичок, які, на думку педагогів, є найважливішими для формування в учнів молодшого шкільного віку.

Критичне мислення, аналітичне мислення, адаптивність та емоційна стабільність отримали найвищі оцінки – значна частина респондентів (у деяких випадках понад 60 %) оцінила ці навички на рівні 9-10 балів, що вказує на їхню

ключову роль у сучасному освітньому процесі.

Командна робота також була відзначена як надзвичайно важлива – вона впевнено посідає лідируючі позиції серед усіх навичок. Її важливість підтверджується стабільним розподілом високих оцінок (8-10 балів).

Лідерські якості та цілеспрямованість отримали переважно високі оцінки – у діапазоні 8-10 балів. Це свідчить про те, що педагоги визнають важливість формування в учнів умінь проявляти ініціативу, брати відповідальність та слідувати обраному курсу.

Інноваційність також викликає довіру серед освітян, хоч і не настільки послідовно, як інші soft skills. Вона отримала змішаний спектр оцінок, проте більшість варіантів припадає на рівень 7-10, що вказує на загальне позитивне ставлення до цієї якості.

Вміння дотримуватися дедлайнів продемонструвало значну оцінкову стабільність – більшість відповідей розташовані в межах 7-10 балів, що може свідчити про усвідомлення педагогами цінності самоорганізації навіть у молодшому шкільному віці.

Зібрані відомості свідчать про те, що вчителі фізичної культури чітко усвідомлюють важливість більшості м'яких навичок для гармонійного розвитку особистості учня. Особливий акцент був зроблений на критичному мисленні, командній роботі, адаптивності, що свідчить про орієнтацію педагогів на компетентнісний підхід у навчанні. Отже, результати даного опитування підтверджують доцільність упровадження педагогічних технологій, спрямованих на розвиток soft skills у процесі занять фізичною культурою.

П'яте питання стосувалось розвитку soft skills на уроках фізичної культури. Аналіз питання виявив, що переважна більшість респондентів – 75 % – вказали на те, що дійсно розвивають м'які навички учнів у процесі проведення уроків фізичної культури. Водночас 25 % учителів обрали варіант "Ні", що свідчить про наявність частини педагогів, які поки що не інтегрують розвиток soft skills у свої навчальні практики або не розглядають їх як окремий напрям у роботі з учнями.

Отримані результати свідчать про позитивну динаміку усвідомлення значущості формування м'яких навичок у межах фізичного виховання. Високий відсоток відповідей "Так" вказує на те, що велика частина педагогів уже на практиці застосовує підходи, спрямовані на розвиток комунікаційних здібностей, командної роботи, відповідальності, емоційного самоконтролю, креативності тощо. Це може включати як спеціально організовані вправи, так і методично спрямоване спілкування під час уроків.

У той же час наявність чверті опитаних, які не реалізують розвиток м'яких навичок у своїй діяльності, може свідчити про потребу в методичній підтримці, підвищенні обізнаності та наданні практичних інструментів для впровадження відповідних педагогічних технологій (рис. 3).

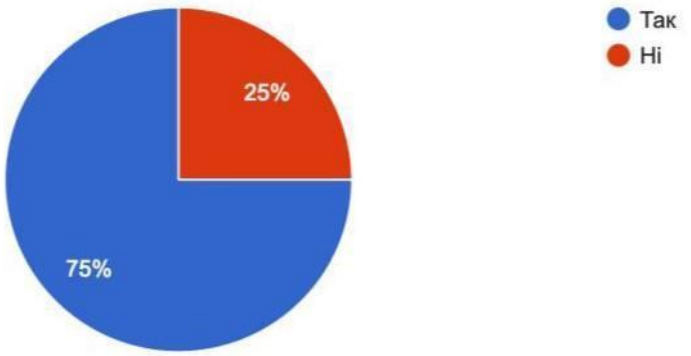

Рис. 3. Розвиток soft skills (м'яких навичок) на уроках фізичної культури

Далі вчителям було запропоновано відповісти на питання чи знають вони спеціальні методики для розвитку soft skills (м'які навички) в освітньому процесі. Аналіз питання виявив, що понад 45,8 % опитаних учителів фізичної культури відповіли, що не знайомі зі спеціальними методиками, спрямованими на розвиток м'яких навичок в освітньому середовищі. Водночас трохи більше половини респондентів (54,2 %) підтвердили обізнаність із відповідними підходами. Такий практично рівномірний розподіл відповідей свідчить про наявність певної фрагментарності у поширенні методичних знань та освітніх інновацій, що стосуються формування soft skills.

Зібрані дані дають змогу узагальнити ставлення педагогів до питання професійної готовності до розвитку м'яких навичок. Очевидно, що наявна частина вчителів, які вже застосовують або знають про методики, може виступати рушієм інноваційних змін. Проте не менш важливим є той факт, що значна кількість освітян або не має доступу до таких методик, або не відчуває впевненості в їх ефективності й застосовності у власній практиці, особливо в межах уроків фізичної культури.

Цей результат може бути зумовлений відсутністю системної методичної підтримки, недостатньою увагою до теми на курсах підвищення кваліфікації, а також браком апробованих і доступних для широкого використання педагогічних технологій. Відтак, учителі, навіть визнаючи важливість розвитку soft skills (як це було продемонстровано в попередніх відповідях), не завжди мають інструменти для їх реалізації у повсякденному навчальному процесі (рис. 4).

Отже, можна сказати, що невисокий рівень поінформованості щодо спеціальних методик розвитку м'яких навичок серед значної частини респондентів є чітким підтвердженням актуальності теми дослідження. Він вказує на об'єктивну потребу в розробці та впровадженні дієвої педагогічної технології, яка б забезпечила цілісне, науково обґрунтоване та методично супроводжуване формування soft skills у молодших школярів у межах освітнього процесу, зокрема під час уроків фізичної культури. Саме така технологія здатна стати відповіддю на існуючий запит педагогічної спільноти й сприятиме підвищенню якості освіти в контексті Нової української школи.

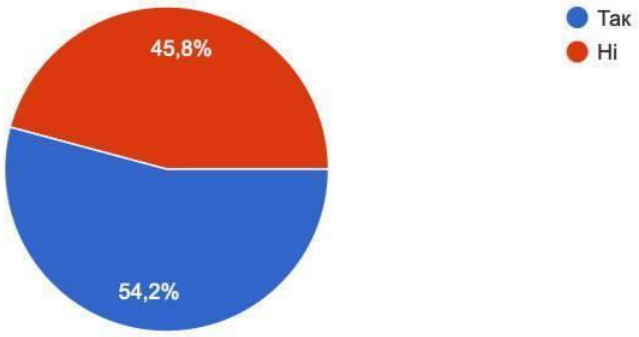

Рис. 4. Обізнаність вчителів про спеціальні методики для розвитку soft skills (м'які навички) в освітньому процесі

Останнє питання стосувалось того чи мали бажання вчителі за створеними методиками розвивати soft skills на уроках фізичної культури. Виявлено, що всі опитані вчителі, а це 100 %, висловили зацікавленість у розвитку м'яких навичок за чітко сформованими, науково обґрунтованими та практично орієнтованими методиками, технологіями. Жоден респондент не обрав відповідь "ні", що свідчить про одностайне розуміння важливості інтеграції відповідного інструментарію в освітній процес та готовність педагогів до його впровадження.

Такий абсолютний показник демонструє не лише високий рівень мотивації освітян до професійного зростання, але й їх відкритість до педагогічних інновацій, зокрема в контексті реалізації ключових ідей Нової української школи. У попередніх питаннях значна частина респондентів уже визначала розвиток soft skills як актуальний і важливий напрям у сучасній освіті, а також визнавала наявність методичної прогалини. Водночас результати цього запитання підтверджують, що наявний попит на методичну базу є не теоретичним, а глибоко практичним і усвідомленим (рис. 5).

Отже, можна зазначити, що абсолютна згода педагогів щодо потреби у впровадженні методик для розвитку м'яких навичок виступає потужним аргументом на користь актуальності й доцільності наукового дослідження, присвяченого створенню педагогічної технології формування soft skills у процесі занять фізичною культурою. Така згода є свідченням високої потенційної ефективності майбутньої розробки, оскільки вона відповідатиме реальному запиту освітнього середовища та буде спрямована на вдосконалення професійної діяльності вчителів і навчальних результатів учнів.

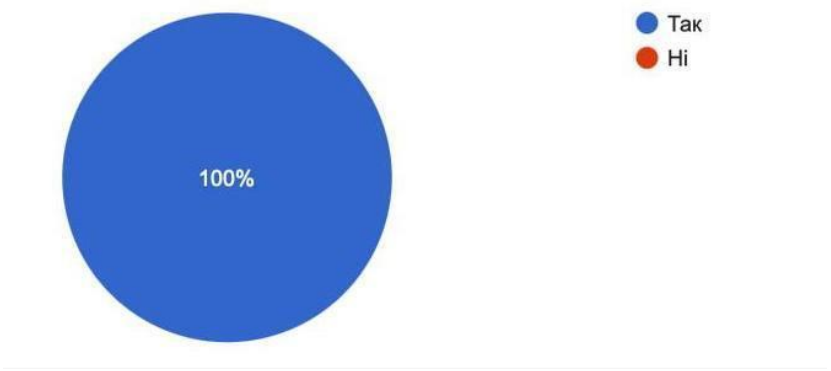

Рис. 5. Бажання вчителів впроваджувати розроблені методики, технології розвитку soft skills (м'яких навичок)

Висновки і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Результати проведеного аналізу теоретичних джерел і емпіричних даних підтверджують, що уроки фізичної культури мають потужний потенціал для формування м'яких навичок у дітей молодшого шкільного віку. Фізична активність, організована в умовах освітнього середовища, сприяє розвитку комунікативності, емоційної врівноваженості, лідерських якостей, критичного мислення та здатності до співпраці. Більшість українських та зарубіжних дослідників акцентують на доцільності поєднання рухових, соціальних і емоційних компонентів у межах навчального процесу, що узгоджується з засадами компетентнісного підходу та ідеями Нової української школи.

Разом із тим встановлено, що попри значну зацікавленість педагогічної спільноти, на сьогодні відсутня цілісна педагогічна технологія, яка б забезпечувала системне, науково обґрунтоване й методично супроводжуване формування м'яких навичок саме в контексті уроків фізичної культури. Наявні підходи є фрагментарними та здебільшого не мають чітко визначеної структури, критеріїв ефективності та дієвих інструментів реалізації.

Перспективним напрямком подальших наукових розвідок є розроблення та апробація педагогічної технології формування soft skills у молодших школярів на уроках фізичної культури. Така технологія має враховувати вікові особливості учнів, освітні цілі, принципи інтеграції емоційного й соціального навчання в рухову діяльність, а також забезпечувати дієвий інструментарій для вчителів – у вигляді методичних матеріалів, адаптованих вправ і критеріїв оцінювання. Реалізація цього завдання сприятиме підвищенню якості початкової освіти, гармонійному розвитку особистості учня та його успішній соціалізації.

Використана література:

1. Боляк А. А., Коломоєць Г. А., Ребрина А. А., Боляк Н. Л. Методика навчання фізичної культури у 1-4 класах закладів загальної середньої освіти : навчально-методичний посібник. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2021. URL : https://surli.cc/bqpzef.

2. Вітченко А., Воєділова О., Лисенко Л. Особливості впровадження модельної навчальної програми з фізичної культури. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка*. 2024. Вип. 25(181). С. 16-23.
3. Кондур О., Михайлишин Г. Soft skills formation of future athletes and physical education teachers. URL : https://www.researchgate.net/publication/362538324.
4. Синиця А. Взаємозв'язок рівня розвитку м'яких навичок та фізичної підготовленості учнів. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка*. 2024. URL : https://visnyk.chnpu.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/708.
5. Сіпій В. STEM-проєктна діяльність як провідний підхід STEM-навчання. *Актуальні аспекти розвитку STEAM-освіти :* матеріали III Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. Кропивницький : ДонДУВС, 2025. С. 40.
6. Омельченко А. Роль soft skills у формуванні освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти. *Актуальні аспекти розвитку STEAM-освіти : матеріали III Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф*. Кропивницький : ДонДУВС, 2024. С. 279-281.
7. Черпак У. А. Особливості навчання фізичній культурі учнів початкових класів : автореф. дис. … канд. пед. наук. Київ : Київський університет, 2022.
8. Corbí M., et al. Integrative models for education and citizenship. 2024. URL : https://riubu.ubu.es /bitstream/handle/10259/9081/Corbi-Integrative_models_Education_Citizenship_2024.pdf.
9. Durlak J. A. What we know and what we need to find out about universal school-based social and emotional learning programs for children and adolescents: A review of meta-analyses and directions for future research. 2022. URL : https://www.researchgate.net/publication/366301585.
10. Heckman J. J. Invest in early childhood development: Reduce deficits, strengthen the economy. 2020. URL : https://heckmanequation.org/resource/invest-in-early-childhood-development-reduce-deficits-strengthen-the-economy/.
11. Orih D., Heveres M., Morgan R., Udah H., Tsey K. A systematic review of soft skills interventions within curricula from school to university level. *Frontiers in Education*. 2024. https://doi.org /10.3389/feduc.2024.1383297.
12. Sindiani M., Dunsky A., Schroeder H. B. Social-emotional learning in physical education classes at elementary schools. *Frontiers in Psychology*. 2025. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2025.1499240.

References:

1. Boliak A. A., Kolomoiets H. A., Rebryna A. A., Boliak N. L. (2021). Metodyka navchannia fizychnoi kultury u 1-4 klasakh zakladiv zahalnoi serednoi osvity [Methods of teaching physical education in grades 1-4 of secondary education institutions] : navchalno-metodychnyi posibnyk. Kyiv : Vydavnychyi dim «Osvita». URL : https://surli.cc/bqpzef [in Ukrainian].
2. Vitchenko A., Voiedilova O., Lysenko L. (2024). Osoblyvosti vprovadzhennia modelnoi navchalnoi prohramy z fizychnoi kultury [Features of implementing a model physical education curriculum]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Chernihivskyi kolehium» imeni T. H. Shevchenka*, 25 (181). S. 16-23 [in Ukrainian].
3. Kondur O., Mykhailyshyn H. (2022). Soft skills formation of future athletes and physical education teachers. URL : https://www.researchgate.net/publication/362538324 [in English].
4. Synytsia A. (2024). Vzaiemozviazok rivnia rozvytku m'iakykh navychok ta fizychnoi pidhotovlenosti uchniv. [The relationship between the level of development of soft skills and physical fitness of students]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Chernihivskyi kolehium» imeni T. H. Shevchenka*. URL : https://visnyk.chnpu.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/708 [in Ukrainian].
5. Sipii V. (2025). STEM-proiektna diialnist yak providnyi pidkhid STEM-navchannia. [STEM project activities as a leading approach to STEM education]. In: Materialy III Mizhnar. nauk.-prakt. internet-konf. «Aktualni aspekty rozvytku STEAM-osvity…», Kropyvnytskyi : DonDUVS. S. 40 [in Ukrainian].
6. Omelchenko A. (2024). Rol soft skills u formuvanni osvitnoi traiektorii zdobuvachiv vyshchoi osvity. [The role of soft skills in shaping the educational trajectory of higher education applicants]. In: Aktualni aspekty rozvytku STEAM-osvity…, Kropyvnytskyi : DonDUVS. S. 279-281 [in Ukrainian].
7. Cherpak U. A. (2022). Osoblyvosti navchannia fizychnii kulturi uchniv pochatkovykh klasiv [Features of teaching physical education to primary school students] : avtoref. dys. … kand. ped. nauk. Kyiv : Kyivskyi universytet. [in Ukrainian].
8. Corbí M., et al. (2024). Integrative models for education and citizenship. URL : https://riubu.ubu.es /bitstream/handle/10259/9081/Corbi-Integrative_models_Education_Citizenship_2024.pdf [in English].

9. Durlak J. A. (2022). What we know and what we need to find out about universal school-based social and emotional learning programs for children and adolescents: A review of meta-analyses and directions for future research. URL : https://www.researchgate.net/publication/366301585 [in English].
10. Heckman J. J. (2020). Invest in early childhood development: Reduce deficits, strengthen the economy. URL : https://heckmanequation.org/resource/invest-in-early-childhood-development-reduce-deficits-strengthen-the-economy/ [in English].
11. Orih D., Heyeres M., Morgan R., Udah H., Tsey K. (2024). A systematic review of soft skills interventions within curricula from school to university level. *Frontiers in Education.* https://doi.org/10.3389/feduc.2024.1383297 [in English].
12. Sindiani M., Dunsky A., Schroeder H. B. (2025). Social-emotional learning in physical education classes at elementary schools. *Frontiers in Psychology*. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2025.1499240 [in English].

A. Synytsia, O. Voiedilova. The Relevance of Soft Skills Development in Primary School-Aged Children in Physical Education Classes.

The article substantiates the relevance of developing soft skills in primary school children within the framework of the New Ukrainian School concept. Emphasis is placed on the importance of reorienting the educational process toward the comprehensive development of the individual, particularly through physical education as an effective tool for shaping socially significant competencies. Given the growing societal demand for educating students capable of effective communication, creativity, emotional stability, critical thinking, cooperation, and self-regulation, physical education lessons are considered a potentially favorable environment for integrating soft skills into the learning process. An analysis of theoretical sources and the results of a survey of physical education teachers revealed a high level of awareness of the importance of soft skills in the professional community, a positive attitude toward their development within physical education lessons, and teachers' interest in implementing new methods. At the same time, a clear need was identified for the development of scientifically grounded pedagogical technologies and methodological support that would facilitate the practical implementation of this task.

The study also analyzed current educational trends that shape changes in the content of primary education, particularly regarding the integration of social-emotional learning into the school curriculum. It is noted that physical education as a subject has unique potential to combine motor activity with the development of interpersonal skills, thereby helping to establish a positive psychological climate in the classroom and contributing to the harmonious development of the child.

The article also highlights the need to reconsider the content, forms, and methods of conducting physical education lessons in accordance with the modern demands and values of education aimed at the holistic development of the learner's personality. The findings may serve as a theoretical foundation for further research and the implementation of pedagogical innovations in primary education aimed at fostering soft skills in young learners.

***Keywords**: soft skills, primary school age, personal development, educational process, physical education, schoolchildren.*